

325/1
LUGBARATI
Paper 1
2024

UGANDA NATIONAL EXAMINATIONS BOARD

Uganda Certificate of Education

LUGBARATI

Obetaa Alu (1) Ri
E'yo Siza azini Ti Ojaza

New Lower Secondary Curriculum

SCORING GUIDE

ESELE A : E'YO SIZA

1. (a) E'yo siza Ondua amburusiri (Creative Writing)

E'dataa afa sileriniri (Structure)

(nzii 04)

Mva ka afa 'i ecipi e'dataa afa sileriniri pie 'diyi si ;

2 ma drilia =02

1=1

Ka si ku =0

E'yo efi (Content)

(Nzii 08)

Mva eco 'di e'yo sile andraleru 'dinile 'diyi ma azi yi si;

- 'Ba ma nya nyaka esele rua sipi , okpo feepi, azini azo atipi 'diyi woro
- 'Ba ma aya 'ba ma rua ci ci
- Afa azini nyaka rua dri dra ejipi 'diyi 'ba ma ayu yi ku
- 'Ba ma nya nyaka iribiru 'diyi fudri ci
- Mi ma ko odu ma ca mini ca ca
- Mi ma mba alata ruani ma ta kililiru
- Mi ma ayu afa edele ayasi ecopi mi ma rua dri ocoko eji pi 'diyi tu ku
- Mi ma atri azo otipi 'ba ma rua oti oti 'diyi indi

Mva ka geri 'bani ecozu rua ta mbazu kililiru adraleru 'dinile 'diyi ma azi yi si;

3 -4 =2

1-2 =1

Ka si ku=0

Ti (Language)

(nzii 08)

E'yo siza (Spelling)

Eyo mvani sileri ma alia e'yo efi nukuta be onzi 'diyi ka ovu ;

- 0 – 20 = 2
- 21 – 30 = 1
- -31 = 0

Odudua (Punctuation)

Odudua odule kililiru ku 'diyi ka ovu ;

$$0 - 10 = 1$$

$$11 \text{ ma drilia} = 0$$

Tenisi(Tenses)

Tenisi ma ayuta kililiru ku 'diyi ka ovu;

$$0 - 20 = 2$$

$$21 - 30 = 1$$

$$31 \text{ ma drilia} = 0$$

Sinitakisi (Syntax)

Mva ka geri e'yo efi otizu e'yo efi ezuri sizu 'diyi o'bi muke ku e'dozu kalafe ;

$$0 - 5 = 2$$

$$6 - 10 = 1$$

$$11 \text{ ma drilia} = 0$$

Le mva obetaa 'yepiri ma ayu e'yo omvitaaru 'diyi kombozisoni sizu paragurafusi

(b) E'yo siza alia 'diyi (Functional Writing)

(i) E'dataa afa silerini (Structure)

(Nzii 04)

Mva ka afa andraleru 'dile 'diyi si ;

$$2 \text{ si drile} = 1$$

$$0-1 = 0$$

- Adresi 'ba waraga sipirini
- Mbao'du
- Adresi 'ba 'bani waraga sizuri niri
- Ezi mi cicio yo
- E'yo dri waraga ndeniri
- E'yo efi waraga nde ma adari alia 'diyi
- Waraga ma detaa
- Agu waraga sipiri ma dritiza

- Agu waraga sipiri ma ru

(ii) **E'yo efi(Content)**

(Nzii 08)

E'yo efi mvani sileri ma ovu azitaa ni lelerile

Mva ka geri 'bani ecozu anzi o'deyi ma aza kozu 'diyi si;

5 si drile = 2

2-4= 1

1= 1

Ka aluni siku= 0

(iii) **Ti (Language)**

(Nzii 08)

Eyo mvani sileri ma alia e'yo efi nukuta be onzi 'diyi ka ovu

0 – 10 = 2

11 – 20 = 1

20 ma drilia= 0

Odudua (Punctuation)

E'yo mva ni sileri ma alea odudua odule nukuta be onzi 'diyi ka ovu ;

0 – 5 = 1

6 ma drilea= 0

Tenisi (Tenses)

Tenisi ayuta kililiru ku 'diyi ka ovu;

0 – 10 = 2

11 – 20 = 1

20 ma drilea= 0

Sinitakisi (Syntax)

Mva ka sinitakisi ma ayuta ma vuti obi onzi e'dozu kalafe ;

0 – 5= 2

6 – 10 = 1

11 ma drilia = 0

*Le waraga erini sileri ma alia ma o'bi azitaa waraga aziniri sizuri, azini e'yo
otiza alenia 'diyi ma ovu paragurafu ma alia*

2.

ESELE B : TI OJAZA

E'yo efi (Message) (nzii 06)

Afa mvani sileri ma efi ka ovu nditiri ru tu, azini kililiru paragurafu;

- 3 'diyi ma alea mi 'ba eri = 3
- 2 'diyi ma alea mi 'ba eri = 2
- 1 ni ma alea, mi 'ba eri = 1
- Ka ovu yo mi ba eri= 0

E'yo efi kulu kulu mvani sile 'diyi (coherence)

(Nzii 02)

E'yo efi ka ovu kililiru azini otizaru onyiru mi 'ba= 1

E'yo efi sileri ka ovu kililiru ku, azini otizaru onyiru ku,
mi 'ba = 0

E'yo mvani sile 'diyi eco ovu andraleru 'diyi le ;

- Geri azo koleraniri isuzuri
- Geri yini ecazu ondiru yi ondika 'i eci payipua 'diyi be ria
- 'Ba kolera atri ngoni yari;
 - Alataa tambaza si
 - Yi a'dizasi
 - Aro 'bezu yi alia cirisi
 - Nyaka a'dizu teketeikerisi
 - Tibiini yi a'dizu raka 'bani nya ndorisi
 - Pati efi ojizu alaru raka 'ba ma nya ndo
 - Nyaka ma ti opizu yi pie cirisi
 - Nyaka jezu 'ba nyaka ozipi geria ti opi kokoru 'diyi vu kurisi
 - Dri ojizu sabunisi raka enya nyazu ndo,mi ka enga coroniaria
 - Mi ka susu,mi mu arojoa mbelekocici

Vokabulari (Vocabulary):

(Nzii 02)

Mva ka e'yo efi kulu kulu ni yi oja nditiri e'dozu;

4-6 =2

2-3 =1

1 ni kaniku toko ni oja=0

Vocabulari

Kolera

Azo

Yi ondi

Azakoza(ze)

Payipu

Coronia(joweria)

Sakatia

Atrizu

Alata

Aroyi 'bapi alaruri'i

Nyaka a'dizu

Teketeke(kilili)

Tibiini

Patiefi(patiaka)

Ebiru

Ebi(enga)

Ale suza(ale azoza)

Sutaa(adita, rataa,suyi,osu)

Arojo

Karakara(tre,o'biru)

Le mva obetaa 'yepiri ma oja e'yo feleri Lugbaratisi yini ani efi uruleru 'diri fezu beni. Le e'yo nde ma eci yi kililiru e'yo siza eriniri ma alia ra.

SAMPLE